

בסייד | גליון 40 | שבט תשס"ט מחיר: 25 ש"ח

כלים שלובים

כתב עת לענייני נישואין, חינוך ומשפחה

מעשי אבות סימן לבנים
הרהיג שמחה כהן

בן או בת
הרהיג אליהו בר שלום

מוקד י.נ.ר

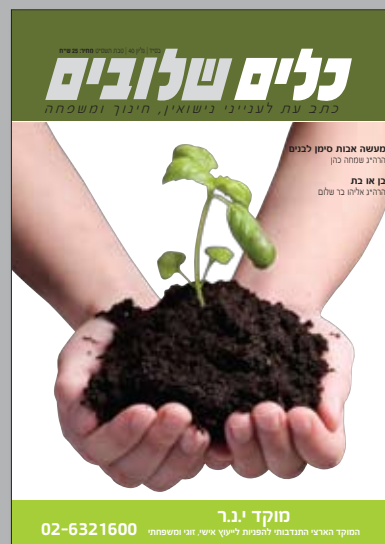
02-6321600

המוקד הארצי התנדבותי להפניות ליעוץ אישי, זוגי ומשפחתי

כלים שלובים

כתב עת לענייני נישואין, חינוך ומשפחה

דבר המערכת

משל לאדם שהיה הולך במדבר, והיה רעב ועייף וצמא, ומצא אילן שפירותיו מתוקין וצילו נאה ואמת המים עוברת תחתיו. אכל מפירותיו ושתה ממימיו וישב בצילו. וכשביקש לילך, אמר: אילן אילן, כמה אברכך? אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין, הרי פירותיך מתוקין! - שיהא צילך נאה, הרי צילך נאה! - שתהא אמת המים עוברת תחתך, הרי אמת המים עוברת תחתך! אלא יהי רצון, שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך.

אף אתה, כמה אברכך? אם בתורה - הרי תורה. אם בעושר - הרי עושר. אם בכנים - הרי כנים. אלא יהי רצון שיהו צאצאי מעיך כמותך... (תענית ה ע"ב).

המשל הנפלא הזה, נאמר ע"י רבי יצחק כאשר רצה לברך את רב נחמן שזכה ללמוד ממנו תורה. אם נביט במשל נראה דבר מעניין: אותו אילן - מבורך בכל טוב, צילו נאה, אמת המים עוברת תחתיו ואף פירותיו מתוקים. ועם זאת, אין ביטחון שהנטיעות שיצאו מאותו אילן ידמו לו. כי כלל בטבע הוא שגם אם זורעים מספר זרעים מפרי אחד, הצמחים שיצמחו לא יהיו העתקים מדויקים של הפרי. וכמו בעולם הטבע כן הוא בעולם הרוח; כאשר האדם מחנך את ילדיו, הוא יודע איך להתחיל, הוא אף יודע אלו מסרים ואלו ערכים הוא רוצה להעניק להם. אך אין בטחון בתוצאות, ולכן צריך הרבה סיעתא דשמיא וברכה מרובה כדי להצליח. גם רב נחמן, שיש לו את כל הנתונים הכסיסיים להצלחה: תורה, עושר וכנים, זקוק הוא לברכה זו.

אכן אין ערוכה להצלחת החינוך אך בעצם העשייה וההשתדלות מחויב כל אחד מאיתנו. עצם הנטיעה מבטאת יותר מכל את הנכונות של האדם לעשות למען העתיד, למען הזולת שכן כאשר האדם עוסק בנטיעות, הוא אינו דואג לעכשיו, אלא מבטו לעתיד, לדורות הבאים.

כל עשייה חיובית שאנו עושים עם עצמנו, בכתינו, עם בני זוגנו וילדינו היא בכחית נטיעות. כל מילה טובה, הבעת כבוד, הערכה וחיבה, יש שנראה את תוצאותיה מיידית ויש שרק בעוד שנים. אך עם רצון טוב, עשייה מבורכת וכמובן - לימוד שהוא המביא לידיעה, או אז ברכתו של רבי יצחק: שיהו צאצאי מעיך כמותך מתממשת.

כתב העת יוצא לאור ע"י איגוד י.נ.ר - יועצי נישואין רבניים בישראל (ע"ר)

מנכ"ל: טו"ר מאיר שמעון עשור

עורכת: ט. נחום

המאמרים בפיקוח הרה"ג אליהו בר שלום שליט"א, דיין ומו"צ שכי רמת שלמה, ירושלים.

העלון בפיקוח הועדה הרוחנית של איגוד י.נ.ר: בית הדין "משפטי חיים" בנשיאות הגר"פ שיינברג שליט"א.

לשאלות הלכתיות לוועדה הרוחנית: 02-6321600

יועץ משפטי איגוד י.נ.ר: עו"ד הרב משה רובינשטיין, טו"ר

עיצוב גרפי: אורלי קיים, סטודיו או.קיי: טל' 050-5830047

הדפסה: מפעלי המקור בע"מ

הפצה: חברי איגוד י.נ.ר, מנויים לעלון, בתי דין רבניים, מועצות דתיות, מוסדות וארגונים רלבנטיים ודוכני עיתונים.

כתובת המערכת: איגוד י.נ.ר - יועצי נישואין רבניים בישראל (ע"ר) ת.ד. 26266 ירושלים מיקוד 91262 טל': 02-6321600 פקס: 02-6422432 כתובתנו באינטרנט: WWW.YNR.ORG.IL דוא"ל: igud@ynr.org.il

תגובות, הצעות רעיונות ומאמרים תקבלו בברכה!

תוכן עניינים:

- 3 החיים כתיקון מתמשך - מר יוסף בן בסן
- 4 מעשי אבות סימן לבנים - הרב שמחה כהן
- 6 יופי חיצוני - מר מיכאל שטריק
- 7 טעם גן עדן בבית - גבי נחמה גרוס
- 8 ויטמין B12 - מאיר שמעון עשור
- 10 בן או בת - הרה"ג אליהו בר שלום
- 11 כבוד הדדי - הרב אריה בקשט
- 12 הורות באחריות - גבי ורדה וירחבינסקי
- 13 משפחה במשפט - טו"ר צבי גלר
- 14 "ענוים, ענוים" - הרב חנוך חן גלזמן
- 15 צמיחה והשתלמות יחד עם השונות - גבי רבקה שמואלי

כלים שלובים

כתב עת לענייני נישואין, חינוך ומשפחה

בעלון מאמרים וכתבות מאת מומחים בתחום הנישואין והמשפחה, מידע עדכני על קורסים והשתלמויות ורשימות חברי איגוד י.נ.ר.

מעוניין להיות מזכה הרבים ולהציל משפחות בשעת משבר?
בתרומה של 226 ₪ תוכל לקבל במשך שנתיים כעשרה עלונים להפצה באזור מגוריך.
למנויים, הרשמה, פרסום ולקבלת עלון במתנה: 02-6321603

החיים כתיקון מתמשך

מאת: **מר יוסף בן בסן M.A.** יועץ חינוכי, מנחה זוגות וקבוצות benbasan1@bezeqint.net

החיים מזמנים לנו שפע של אירועים, התרחשויות וחוויות. אולם יש סיטואציות שאנו מזמינים, באופן לא מודע. נקודת המבט בה אנו בוחרים להתבונן על המציאות (פרספקטיבה) מושפעת בצורה לא הכרתית מניסיון חיים מצטבר ומרצון לתקן את אותן חוויות שהותירו בנו רושם בלתי רצוי. אלו אירועים הכוללים אותנו אל העבר והמקשים את התפתחותנו בהווה.

הניסיון לשקף לאדם שהוא מקובע בדרך התבוננות אחת, מטרתה לעזור לו לעשות את המעבר ממצב של קורבן הנסיבות, למצב של בחירה מודעת בדרכו. ניסיון חיים יכול להתפרס על יותר מתקופת חיים של אדם אחד שכן לעיתים רשמי חיים עוברים מדור לדור. לשם המחשת התיאוריה נביא את קורותיהם של האבות הקדושים של עם ישראל - כמשל. מן הראוי לציין שאיננו רשאים ואף איננו מסוגלים לנתח את הליכותיהם של האבות ("ראשונים כמלאכים"), אולם אין כאן ניסיון לדון באבות עצמם, אלא ניסיון לבדוק את סיפור חייהם, לצורך המחשת בלבד:

התנהגותו של אב המפלה במודע ובמתכוון בן אחד על פני שאר בניו מעוררת תמיהה ופליאה. תוצאותיה ההרסניות של התנהגות כזו צפויות וניתנות לניבוי. אכן התרחיש הצפוי מתמשש במלואו בבית יעקב, שגאת אחי יוסף את יוסף מתפרצת במלוא עוזה. תחת אחוות אחים - איבה ושטנה. התבוננות וניתוח של ניסיון חייו של האב, יכולים לגלות לו שהוא עצמו גדל כילד לצד אח הנופל ממנו בכל תחום ערכי, הוא יעקב הצדיק, ולו אח רשע - עשיו. למרות זאת, אישיותו המיוחדת, צדקתו ודרכו מעולם לא זכו להכרה או הערכה מפורשים מצד אביו. הוא ואחיו הרשע זכו ליחס שווה. והנה הוא עצמו, עתה כאדם בוגר, אב לילדים, רואה בבנו שיקוף של מצבו שלו כבן. ילדו המיוחד, יוסף, את הצדיק שבו. האם גם הוא ימנע מבנו את אותה הכרה שנשללה ממנו? האם יגרום לבנו את אותו חסך שהוא חווה? יעקב אינו הולך במקרה זה בדרך אביו: בנו הצדיק, מקבל את מלוא

קטיפה נוספות ששם יעקב בשרוולי מעילו של יוסף בלבד) - נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים".

רואים אנו כאן את ההשפעה וההשלכות שיש למעשים שנעשו בעבר, על ההווה ועל העתיד, ובמקרה הנזכר - על כל ההיסטוריה האנושית. ואין זה משנה כלל ששיקול הדעת בקבלת ההחלטות היה ראוי ונכון - המעשים נעשו.

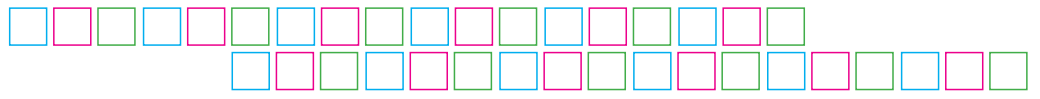

מן הראוי שמדי פעם ניקח לעצמנו פסק זמן להתבוננות: האם חיים אנו את העבר ומשועבדים לו? האם ההווה מתהווה כתוצאה מן העבר או לאור תכניתנו וחזוננו לעתיד. האם אנו מגדלים את ילדנו או מתנהלים עם בני זוגנו כפי שהיינו רוצים להתנהג, או שיש בנו תבניות המתבססות על עברנו. לצורך העניין נדרשת מודעות והתבוננות פנימית, ניתן ללמוד מהעבר אך לא לחיות אותו כשהמוטיב שילווה אותנו הוא ההתקדמות הלאה. עלינו לדעת לבצע מהלכים חדשים, המבוססים על מה שהננו באמת רוצים בהווה, ולא לתת למשקעי העבר טוות עבורנו את דרך העתיד. בד בבד, עלינו לתת את הדעת לכך שמעשינו בהווה עשויים לכוון את מעשי ילדינו בעתיד ולכלכל את צעדינו בהתאם תוך אחריות גדולה והבנה שכל מעשה עכשווי טוען בחובו תוצאות עתידיות ארוכות טווח ■

ההכרה ביתרוננו על פני אחיו. אכן, מדוע היה קשה לאביו יצחק לבטא את הכרתו ביתרון צדקתו על פני אחיו? מהו אותו מחסום שהפריע לתקשורת בריאה, תקשורת טובה שהייתה מונעת מבנו עורמה ודרכים פתלתלות לקבל את ברכתו? התשובה טמונה בחוויה טראגית שבצילה חי אביו: יצחק הופרד בילדותו מאחיו ישמעאל. האח גורש מהבית בכדי שהוא עצמו לא יתקלקל, וכך גדל הוא עם רגשי אשמה בנתק מאחיו האובד. את אחיו הוא אינו יכול להשיב אולם הוא יכול למנוע חזרתה של טרגדיה זו בביתו שלו. הוא יעשה הכול שמקומו של בנו הרשע לא יפקד, להשאירו בחיק המשפחה. הלה לא יחסוך מאמץ להכינו להיות ראוי לברכה.

מאידך יעקב לא חוה היפרדות מיוחדת זו, ולכן כאב, הוא מרגיש צורך לעשות את הנכון מבחינתו, לתת ביטוי להכרתו ולתת לבנו המיוחד את ההרגשה שהוא מיוחד. ואף על פי כן חז"ל ביקרו את יעקב אביו: תוכל להראות לילד מיוחד את הכרתך בזה שהוא מיוחד - רק במסגרת פרטית ונסתרת. ברבים - כל האחים יהיו שווים. וכך אנחנו מוצאים בגמרא (מסכת שבת דף י' עמוד ב): "אמר רבא בר מחסאי: לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו (משקל קטן של שתי רצועות

הבית היהודי

מעשי אבות סימן לבנים

מאת: הרב שמחה כהן שליטיא מחבר הספרים 'הבית היהודי' ו'תקשורת קהל ויחיד'

משמעות בחייהם. הכול מהיר בחייו. הוא נוטה לקבל את ההחלטות ללא שיקול דעת מקיף, ומבלי שישתדל לראות את התמונה כולה, ולהביא בחשבון את כל ההיבטים הנוגעים להחלטה. לאחר מכן, הוא גם נוטה לעיתים לחרטה, כמובן מהירה. זה קורה גם באמירת דברים שאין צריך לומר אותם, כמו בנושאים כלכליים רבי משמעות לעתיד, כולל החלטות מרכזיות בחיים, כמו קניית דירה, מקום מגורים, החלטה על נישואין, צריכת מאכלים שאין מן הנכון לצרוך, הצטרפות לקבוצות אלה ואחרות ולאחר מכן עזיבתן. והדברים מוכרים, כל אחד מאתנו פגש את התופעה, אם לא אצל עצמו, הרי בחוג מכריו. התוצאה היא, שמההתנהגות הבלתי נכונה הזאת לא סובלת רק הסביבה של אותו אדם שנוטה לכך, אלא בעיקר הוא עצמו. בעיקר משום שהוא משלם מחיר אישי על התפרצויות שנתפס להן, ועל החלטות פיזיות שקיבל, ולעיתים תוך כדי דיבור כבר נסוג בהם, ולא רק בתוצאות הפרקטיות, אלא גם הנפשיות, ברגשות האישיים שאופפים את אותו אדם: לא אחת ההחלטות הייזריות של - ולעיתים מהירות החימה - משאירות

הילדים. אם כי כמובן, כאן צריך הרבה סיעתא דשמיא, שהרי קל מאד להביא את האדם להחשיב מאד את הכסף, וקשה יותר להביא אותו להחשיב את התורה. אבל בכל זאת, להרגלים מהימים הצעירים נודעת חשיבות רבה, גם בתחום זה. בדומה לכך, אנחנו מבחינים בחיקוי ההורים בהתנהלות האישית, למשל בנושא של שליטה עצמית, ובתוך זה, בהתאפקות מול התפרצויות.

ילד שגדל בבית שבו ההורים בעלי רמת כעס והתפרצות גבוהה, מהירי חימה, או מה שקוראים בלשון העם בעלי "פתיל קצר", סביר מאד שגם הוא ימשיך בדרך זו, ויגלה נטייה להגיב על כל דבר שמקומם אותו במהירות, בחריפות, ובלא מחשבה רבה ומעמיקה. כי זה ההרגל וזה המראה שעמד לנגד עיניו בשנים הקובעות, בהם עוצבו אישיותו ואופי התנהגותו. את המודל הזה הוא מחקה. מגמה זו של נטייה לתגובות מהירות מדי, וקושי באיפוק ושליטה עצמית, פועלות על האדם לא רק בנושא כעס, אלא גם בכל חייו, כמו בהחלטות מהירות ופיזיות, בנושאים בעלי

ל אדם יש נטייה לחקות אחר המוכר והידוע. חלק גדול ממה שאנחנו מכירים כאופיו של האדם, ניבנה ברובו כחקינות למה שהוא רואה, שומע ומפנים מסביבתו, ובעיקר בימים בהם חי אצל הוריו ונשא אליהם עיניים. ההורים הם המשפיעים העיקריים על עיצוב אישיותו, שכן הוא רואה בהם את הדמויות המרכזיות בחייו, הוא רוחש להם אמון, הוא כמה לקבל מהם הדרכה והנחיה. התוצאה הטבעית היא שבדרך כלל, דברים החשובים להורים חשובים אצל הילדים. הדברים באים לידי ביטוי מהדברים המרכזיים בחיים ועד השוליים שבהם.

אנחנו מבחינים שילדים שחיים בבית שמקפיד למשל על סדר ועל ניקיון, על פי רוב ידרשו גם משותפיהם למשפחה להקפיד על הניקיון ועל הסדר. וכך זה עשוי לחלחל מדור לדור. אם הכסף היה מרכז החיים במשפחת המוצא בה גדלו, זאת תהיה על פי רוב מגמת חייהם של הילדים, בבית שהם יבנו. לעומת זאת אם תורה ויראת שמים הייתה המגמה, גדל הסיכוי שזו גם תהיה מגמת

ביקורתית על התנהלותם הכעסנית ואולי גם הכוחנית, והסביבה העירה הערות, אולי אפילו הערות קשות, הם אומנם נעלבו למען הוריהם, האבא או האמא, ולכן הם יהפכו לכעוסים על כל העולם שפוגע בהורים היקרים להם מכל, אבל מה שישאר להם כנחלה מאותה תקרית, יהיה החיקוי. גם אם ירגישו מבוכה מהתנהלות ההורים, הרי ברוב המקרים הם יחקה אותה ויהיו תלמידים נאמנים להוריהם. גם כאשר יתבגרו ואף יזקינו, צורת ההתנהלות של ההורים תדבק בהם, על אף שבמודע הבינו כי הדבר אינו מועיל ואינו מביא כבוד. כאשר לאמהות, יש להוסיף, כי אצל נשים, ההתפרצויות אינן נובעות מכעס, אלא זה בשבילן דרך להביע את הזעקה: "קשה לי", אבל הילדים עשויים לתרגם זאת כחוסר איפוק.

כאשר האמא או האבא הולכים אחרי ליבם, וקונים את מה שקורץ להם. גם את זה מזהה הילד, הוא חש שהוריו אינם עושים שיקול דעת, ומבזבזים את כספם. ולהיפך כאשר ההורים במקום שבו היה צריך מעט לפזר, הילד מבין שהקמצנות היא המידה הראויה, והיא מחלחלת וחודרת אליו, גם אם ההורים לא יודעים זאת, וגם אם הוא עצמו אינו יודע זאת זה חודר אליו מבעד לפתח האחורי, שם הוא אינו מציב "שמירה". כך שהנזק מהבזבזנות מצד אחד, ומהחסכנות הקיצונית מצד שני הוא כפול, מצד אחד מבזבזים את הכסף -או חוסכים אותו במקום שלא היה צריך לחסוך- ומצד שני מעבירים לילדים הרכים את המסר שלא היה צריך להעביר, מה שנקרא "קלתה בכפליים". והכל כי אנחנו לא מודעים לעובדה שיש עלינו "שמירה מעולה" של שומרים קטנים, שעוקבים אחרי צעדינו ולומדים מהם בחריצות של תלמידים שקדנים.

יש גם מקרים אחרים, כאשר הילדים בשלב כלשהו לומדים מההורים מה לא לעשות. אבל זה לא המקרה הקלאסי. רוב בני האדם נוטים לחקות את מעשי הוריהם, ועושים זאת בקפדנות. ומכאן שמעשי האבות - והאמהות - אכן סימן לבנים. ■

אותם יום ויום ובשליבים מסויימים של חיינו רגע רגע, גורמת לילד לקלוט את חוסר ההתאפקות, להפנים אותה, וגם ליישם אותה. לפעמים משום שהוא רואה בהתנהגות ההורים היתר גורף להתנהל כך, שהרי הדמות המרכזית בחייו, שהוא כה מכבד עושה זאת, ומעשה אבות סימן לבנים.

לעומת כל ההתנהגויות האלה, בן המבחין בהתנהגות הוריו, או לפחות באחד מהם, מידה ראויה של איפוק או ישוב דעת, גדל משמעותית הסיכוי שיחקה את התנהגותם, וכאשר יעמוד ברשות עצמו, יתבגר ויתנהל בחברה שבה הוא חי, או יקים משפחה משלו, יעתיק גם לכאן את מה שחווה והפנים בתוך הבית בו גדל, כמודע וברובו הגדול בלא מודע.

כאשר הרגיזו את אחד מהוריו, והוא בכל זאת גילה מידה מרשימה של איפוק והתגבר על מידותיו, ולא הגיב על הפרובוקציה, זה לא רק דבר ראוי כלפי שמאי וכלפי עצמו, זה עשוי להניב פירות חשובים בחינוך הילדים. שכן החינוך העיקרי הוא לא מה שאנחנו אומרים לילדים, אלא מה שאנחנו מעבירים להם על ידי התנהגותנו, ומה ש"עובר באוויר". בן המבחין שגם, כאשר העוגה המאוד טעימה שאמא אפתה מונחת על השולחן, והיא מדיפה ריחות מבטיחים, ההורים אינם נוטלים ממה עוד ועוד, אלא בכמות סבירה, עשוי לסגל לעצמו אורחות חיים של שליטה עצמית בתחום צריכת המזון.

העברת המסר בלי מילים מקיפה למעשה את כל תחומי החיים. כאשר האמא נוטה להגיב בחריפות על משהו שמתרחש לא לפי התיכנון שלה, בנה ובתה הקטנים עוקבים בעיניים מלאות עניין, ומפנימים כי זו הדרך. כאשר היא "נורא כועסת", ונותנת להרגיש זאת, אחרי שמישהו עקף אותה בתור במכולת או במקום אחר, הילדים רשמים לפניהם כי תור זה דבר חשוב מאד, ושווה כעס. ובעיקר "רושמים לפניהם", שכעס רועם והשתלחות הוא דבר לניטוי וקביל. התוצאה תהיה שגם הם ינסו להשיג דברים בכוח הזרוע של הכעס.

גם כאשר האמא או האבא נתקלו בתנוכה

אותו עצמו מלא מבוכה וכעס עצמי, והדבר פוגע בדימוי העצמי שלו ומכאיב לו ולמרות שלעולם לא יודה בכך, גם לא לעצמו, ילב יודע מרת נפשו.

הילדים רואים הכל. נזק קשה שנילווה ל"יתכונת הפתיל הקצרי", הוא כאמור ההשפעה על הילדים. הילד, על אף היותו עדיין רך מאד בשנים, ועל פניו לא בוגר ולא בשל, מגלה בכל הקשור להוריו, הרבה יותר ממה שאנחנו סבורים. הוא גם מכיר אותם לעומק. הוא עשוי לראות בהוריו התנהגויות בלתי מאופקות, שההורים עצמם כלל אינם מודעים להם. זה יכול להיות לאו דווקא בהתפרצויות, או בהחלטות פזיזות, אלא גם באכילה מהירה, באמירת מילה בוטה כלפי אנשים מחוג, חסידות, או עדה אחרת, ללא סיבה ערכית שמצדיקה זאת. הילד מפנים הכל, וגם מעבד נכון את הנתונים. לא פעם הוא גם שומע איך האב קצר הרוח מטבעו, מגיב כלפי האם בחריפות, שאין מאחוריה ריב, אלא צורת ביטוי. או במקרה אחר, האם מגיבה כלפי האב בחוסר סבלנות או זעם. לעיתים זה קורה, כאשר על הפרק נושאים פעוטים וחסרי חשיבות, אך בשל ההתנהלות וחוסר הסבלנות שנטועים בנפשם של בני הזוג, מיד באה תגובה שלא הייתה צריכה להישמע.

לעיתים התגובות באות במישירן כלפי הילד עצמו. זה יכול להיות כאשר ההורים מסיקים מסקנות מהירות מקטעי מידע על התנהגותו, זאת מבלי להאזין מספיק וללמוד את הנושא לכל צדדיו. זה יכול להיות למשל, כאשר הוא מבקש כי יקנו עבורו דבר מה שנראה לו חשוב, והבקשה מתקבלת בסירוב בוטה, ללא שהעניקו לו תחושה שהאזינו ושקלו את הדברים. לעיתים האשימו אותו בדבר שהוא כלל לא אשם בו, או הטיחו בו האשמות על דבר שכלל לא עשה. לעיתים ביקש לשוחח עם האבא או האמא, ואלה הגיבו בזעם לא מוצדק, ובקולניות: "לא עכשיו, אל תפריע אתה לא רואה שאתה מפריע לי", והבן אכן מבחין כי הוא מפריע לאבא לקרוא עיתון... התנהגות זו של ההורים, שהוא רואה

נותרו מספר מקומות בלבד לקורס

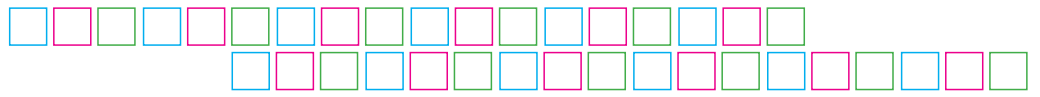
גישור כללי ומשפחתי

באישור ועדת קמא והנהלת בתי המשפט

התכנית תכשיר מגשרים מקצועיים לתפקידי ופעולות גישור בתחום הכללי והמשפחתי.

- ✓ השיעורים מועברים על ידי צוות עורכי דין ומגשרים מיומנים ומקצועיים בתחום.
- ✓ למסיימים בהצלחה תוענק תעודת מגשרים כלליים.
- ✓ תכנית המשך למסיימי הקורס הבסיסי - קורס גישור משפחתי

לפרטים: 02-6321603

עולם המתבגר:

יופי חיצוני

מאת: **מר מיכאל ק. שטריק M.A.** פסיכולוג חינוכי מומחה טל' 050-5342564

החינוך מתחיל עוד הרכה קודם ונעוץ ביסודו בראשית כל בדוגמא האישית של ההורים והסביבה הקרובה. חז"ל מדווחים לנו על גדולי ישראל ומנהיגים רבים שהיו "יפים". אחד מחמישה התנאים החיצוניים של הכהן הגדול, הם שיהיה גדול בנוי יותר משאר אחיו. ספר "החינוך" מבאר, כי כיון שטבעו של אדם להמשך אחר הנאה, לכן אם מנהיג יהיה נאה, הכל ישמעו לו יותר. מטעם זה ציורה התורה הכהנים על שבט משרתי ה' שיהיו לבושים בגדים נאים, "ומגבעות תעשה להם לכבוד ולתפארת", כדי שיהיו רצויים על הכל.

אמנם יש לכוון את המתבגר לדעת שזה אינו ערך בפני עצמו, אלא ערך מסייע בלבד שאינו שונה מכישורים אחרים כגון כושר דיבור, כושר חברות, כח, ראייה טובה או שכל וזכרון.

גם למבוגרים יש הרבה דברים בחיי היומיום שמכוונים אותם להדגיש את היופי. כשאדם מסתכל על הסביבה, על הטבע מתחשק לו להצהיר "מה נאה אילן זה". והמשנה מורה לנו שאדם ימנע להיסחף להצהרה זו כשהוא עסוק בלימוד: יש לנו לשים את הנושא של אסתטיות בפרספקטיבה יחסית ולא דומיננטית סוחפת. אנו מהדרים במצוות תוך כדי זה שאנחנו מעדנים אותם בהוד והדר וצויות לתכתיב של "זה קלי ואנוהו".

ראש השנה לאילנות מעודד אותנו לפקוח עיניים, להסתכל מסביב על עולמו של הקב"ה שהעניק לבני אדם הזדמנויות ליהנות משיגרת הטבע המקרינה יופי ותענוג לחושפיהם תוך קונטקסט של קדושה ואמונה. שכן יופי פנימי עדיף על החיצוני. ואת הפנימי יכול כל אחד לפתח ■

המתבגר תקוע בראייה ממוקדת ונחסם לראיה מורחבת של התפקחות שמלמדת שבחיים כרוכים שינויים ביופי החיצוני ומעבר לערך נצחי יותר של יופי פנימי, כמו מידות טובות והתחשבות בזולת.

דגש יתר על יופי חיצוני פוגע גם בבניית חברות. היופי הוא הרבה פעמים "שער" למסלול של פופולאריות. מתבגרים עם יופי חיצוני לא מפותח סובלים מיחס מפלה של החברה ועוברים תקופה קשה של השלמה עם מציאות אכזרית ופוגעת. הם צריכים לעבוד קשה יותר כדי למצוא את מקומם במרכז העניינים. פיתוח מיומנויות במישור מסוים של למידה או כישרון בתחום מסוים מהווה משקל נגד לקשיים שנוצרים בשני מרכיבי הדימוי עצמי - המשוב מהסביבה והתחושה הפנימית של המתבגר עם עצמו.

כמו בכל עניין חינוכי, גם בתחום זה,

יופי ואסתטיות הם ערכים חיוביים לאנושות, המקבלים משנה תוקף ודגש מיוחד בגיל ההתבגרות. להתעסקות במראה החיצוני קשר הדוק לשינויים החלים בגדילה ובהתפתחות הפיזית של המתבגר. המתבגר צמא למשוב מהסביבה ל"איך אני נראה?" כדי לספק לעצמו תחושה רגשית מרוממת וחיוזקים חיוביים חברתיים ואישיים. כבר התורה מספרת לנו, כי יוסף הצדיק, בהיותו בן שבע עשרה שנה היה מסלסל בשערו. אין כוונת התורה הקדושה לגנות את יוסף ח"ו, אלא להודיענו כי הדבר קיים בגיל הנעורים, עלינו להיערך לכך, ולראות איך הדבר מקבל התייחסות המכוונת להשקפה נכונה.

כשאין הצלחה בחינוך לערכים, הנושא של יופי יכול להיתפס כערך עליון בלי מתחרים בעיני המתבגר. כשהורה מנסה להתקומם כנגד חשיבה זו, הוא נכשל כישלון חרוץ, בלי יכולת להציב סולם ערכים שונה, בדרך משכנעת או מושכת עבור המתבגר. בנוסף, ההורה, פעמים רבות, וללא יודעין, אכן מאשר את הנחת היסוד של המתבגר שכמעט אין משהו כה חשוב כגון מראה חיצוני. זה נעשה בהתנהגותו, בלבושו, בבילוי שהוא כמבוגר בוחר, והתעסקותו עם הנושא ביום יום תוך תרבות שמכתיבה רף גבוה עבור ערכי יופי חיצוני.

הדרך להתמודד עם הגזמה זו בתודעה המוסרית, כרוך במציאת מקום מתאים לעניין היופי, ולתת לו ערך לגיטימי. שלילת ערך זה לחלוטין תוביל לניתוק ולא תהווה מניע משכנע לשנות תפיסה, שכן המתבגרים נדבקים לדמויות שתופסים מקום מרכזי ציבורי בהחצנת יופיים. עם תום תקופת ההילה שלהם האהדה והזדהות עוברת לדמות מחליפה; כך

משימה בשניים
אתר היכרויות למגזרים הדתיים למטרות נישואים.
מההרשמה ועד החתונה - חינם.
WWW.M-2.CO.IL

טעם גן עדן בבית

מאת: הרבנית נחמה גרוס B.A יועצת נישואין ומשפחה 02-9973883 050-8754277

משותפת, אמירה, מבט, יש משמעות. וכל עניין גשמי לכאורה יכול להיות מוזן ברוחניות - במחמאה, עידוד ונתינת ערך המחדשים את מלאי האנרגיות. החובה להכין לכל המשפחה אוכל, מובן מאליו לכל אשה, וכבר אמר מי שאמר, "סבתי נולדה עם הכף ביד...". אז למה להודות ולהחמיא? כי דווקא המובן מאליו יכול להיות בעייתי. היא עמדה בתור, קנתה ארזה סידרה, בישלה, ניקתה, והיא מצפה למילה טובה. לא רק לטעם אלא גם לאישיותה המיוחדת. למלה שנאמרת ברוע, בצורה ממוקדת ופנימית, בבחינת דברים היוצאים מהלב נכנסים אל הלב.

ולנשים עוד "טיפ" אחד קטן. כשאת מבשלת, תבקשי בתפילה פשוטה מהקב"ה שהתבשיל יזין את מחסורו של כל אחד ואחד מהסועדים, שיפתח ה' את ידו הגדולה והרחבה וישיביע לכל חי רצון ועל כך סיפור קטן: פעם נזכר רבי אלימלך מליזנסק בגעגועים, בתבשיל שאכל בפונדק האדום, כשערך גלות עם אחיו ר' זושא. לאחר פטירתו של רבי אלימלך יצא בנו לחפש את הפונדק. כשמצא את הפונדק הזמין מקום לינה וארוחת ערב. ענתה הפונדקאית שאין לה אלא תבשיל דל של בצק. "הכיני לי מיד תבשיל זה" ביקש הכן. משנענה, ביקש קערה שניה ושלישית. לבסוף שאל את הפונדקאית: "מה הכנסת לתוך התבשיל שהוא טעים כל כך?" "לא הכנסתי דבר" ענתה. משהפציר בה אמרה לבסוף: "אם המאכל טעים כל כך כנראה שזה מגן עדן", וספרה שלפני שנים באו שני אנשים אל הפונדק והיה ניכר שהם צדיקים. כיון שלא היה לה מה להגיש הכינה בצק ובשעת הבישול התפללה אל ה': "ריבונו של עולם! לי אין כלום. ולך יש הכל! רחם על שני הרעבים ועייפים ותן בתבשיל מסמני גן עדן. משהוגש התבשיל אכלו האנשים קערה ועוד קערה, ואז פנה אליה אחד מהם ואמר: "בתי, לתבשיל שלך טעם גן עדן". והוסיפה הפונדקאית: "גם הפעם משראיתי אותך, התפללתי כך". הסעודה הראשונה, התחילה בגן עדן. הסעודות הבאות אחריהן, עשויות לתת לבני הזוג החכמים את טעם גן עדן הזוגי ■

היא אחראית על המטבח. המטבח הוא מרכזו של הבית. אבי המשפחה, ילדים נכדים ונינים ימשכו אל בית ההורים בשל הריחות הטעמים והכלים של פעם. מסורות, שבתות וחגים יעברו מדור לדור דרך המאכלים, בחינת "תורתך בתוך מעי" (תהילים מ ט). גם בעידן האוכל המוכן והמיקרו, כל הנימים מובילים עדין אל המטבח... רעיה ואם הטורחת מתוך שמחה יוצרת אוירה המעבירה מסר: הבית הוא מקום חם ודואג, הבית טוב, העולם הוא טוב. מבלי משים סביבה יתקבצו כולם הביתה. אכן כדאי להשקיע בזה. ראינו שגם אברהם אבינו, המקרב הגדול, ידע את זה. הוא האהיב את הקב"ה על הבריות - על ידי האוכל שהגיש לעובדי עבודה זרה. הוא ידע שהאוכל ממייס ומחמם לנפשות.

החוש המיוחד לחודש שבט הינו חוש האכילה (יבני יששכר לחודש שבט). חז"ל רואים באכילה המשותפת של בני זוג חלק מהותי מחיי הנישואין. (ע"ע: שו"ע אבן העזר סימן ע). דווקא בפרט הבסיסי הזה, טמון ביטוי לקשר נשמתי עליון. בין בני זוג שום דבר אינו סתמי. לכל אכילה

משנה, (ר"ה א, א) קרוי ט"ו בשבט "ראש השנה לאילן". לא נאמר "לאילנות". ואיזה הוא ה"אילן"? זהו "עץ הדעת טוב ורע" שבסיפור בריאת העולם. שם נאמר: "ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל" - הסעודה הזוגית הראשונה ביקום.

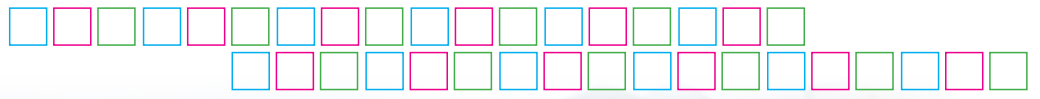

מובן שאיננו יכולים, חס ושלום, לדבר על אדם וחווה, כאל "זוג" במונחים שלנו. מרוב קדושתם עליהם נאמר "ותחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרהו", איננו יכולים לפקוד אפילו את קברם - מה שניתן לנו לכל הפחות בקברי האבות והאמהות במערת המכפלה. ומכל מקום, הבה נשתעשע כביכול בסיפור התורני הנפלא הזה, כדי להוציא ממנו מוסר השכל לענייננו:

עד לאותה סעודה התורה אינה מדווחת לנו על שום "תקשורת" בין אדם לחווה. אדם הראשון לא העביר לחווה את ההוראה האלוקית בהתאם להבנתה, וקרתה תקלה. לאחר נפילתה בידי הנחש, היא חשה פגיעה ונצרכת לעזרת בעלה, ומיד פנתה לאדם והציעה לו לאכול - "עמה". הם ביחד. עכשיו הם נשענים זה על זה, מעמיק הקשר, כבר יש שיתוף, הם תופרים יחד חגורות ומתחבאים, הכל יחד. עכשיו הקשר כבר אינו מרחף, אלא שניהם בעלי צרכים. חולשתם, מוגבלותם ונוכחות המוות מחברים ביניהם. הקשר פנימי יותר ועמוק.

ומאז ועד היום - זו היא שתקבע את סדר היום התזונתי. זו היא שתתקן את מה שקלקלה באותה סעודה ראשונה. זו מחויבות, וגם זכות גדולה, שהיא אינה תמיד מודעת לה. באמצעות האוכל ניתן לה הרבה כוח. האם תעניק ברגישות מתוך אהבה והתחשבות? או שמא גישתה תהיה טכנית מתוך חובה? האוכל הוא האמצעי להעברת היחס הכי עמוק וראשוני של שייכות ואהבה. היא, המניקה תינוק שזה עתה נולד, מעניקה לו ביטחון לכל ימי חייו, כפי שאמר דוד "כגמול עלי אמו".

ויטמין B12

מאת: מאיר שמעון עשור

שהוא מצוי בכבד בכמויות זעירות. באותה שנה החלה חוקרת מאנגליה בשם דורתי הודגיקין לחקור את המבנה של מולקולת הויטמין B12. בחקירה זו התגלה שזו מולקולה גדולה ומורכבת בהרבה מיתר הוויטמינים. כפי שנתאר להלן.

מחסור בויטמין B12: מחסור בויטמין, נגרם בדרך כלל ממחלות הפוגעות בכושר הספיגה של הויטמין או מתזונה לקויה. מחסור זה עלול להוביל לאנמיה, לתופעות ניורולוגיות ופסיכיאטריות, לשכיחות גבוהה של מחלות לב וכלי דם, ואצל נשים בהריון - שכיחות גבוהה להיווצרות פגמים מולדים - אצל הילוד, בעיקר פגמים בתעלה העצבית, ושיעור גבוה של הפלות טבעיות.

חוסר של הויטמין, מתפתח בדרך-כלל במשך שנים, כיוון שהכבד מסוגל לאחסן אספקה של ויטמין לתקופה של 3 עד 6 שנים. חוסר של הויטמין קיים בכל הגילאים, אולם שיעורו הולך ועולה באוכלוסייה מבוגרת: 10%-30% מבני 60

מה הוא בעצם ויטמין B12? ויטמין זה הוא סדרה של תרכובות החיוניות לייצור DNA בתאים. די-אן-איי היא כידוע מולקולה של חומצת גרעין המכילה את כל המידע התורשתי לבנייתם של כל החלבונים בתא. תאי הדם המיוצרים במח העצם, תלויה במיוחד בויטמין זה. כמו כן, הוא נחוץ מאוד למערכת העצבים. ויטמין זה נוצר אך ורק על ידי חיידקים, ומהם מגיע לגופם של בעלי החיים.

מקורות - לויטמין B12: הויטמין אינו נוצר בצמחים וגם לא בבעלי חיים, אלא אך ורק על ידי חיידקים (בקטריות) ועל ידי חיידקים קדומים (ארכאיה), ומהם הוא מגיע לגופם של בעלי החיים. הויטמין נמצא באופן טבעי במאכלים שמקורם מן החי: בשר (בעיקר בכבד

בין המרכיבים החשובים ביותר בתזונת האדם, הוא ויטמין B12. לויטמין זה תפקידים חשובים בבניית מערכות הגוף וחיוניותו. צריכתו בצורה מאוזנת תביא לתפקוד תקין של מערכות רבות. למרות חשיבותו, נפוצים מקרים רבים של אנשים או נשים הלוקים בחסרונו. במאמר זה ננסה בעז"ה לבחון את תפקודו וחשיבותו.

היסטוריה: לפני כמאה וחמשים שנה, בשנת תר"י, תוארה ע"י הרופאים מחלה מסוכנת, שכונתה "אנמיה ממארת", משום שהלוקים בה נפטרו מסיבה שלא הייתה ידועה אז. רק כעבור עשרות שנים, התגלה, שאנשים שאכלו מרק כבד בכמות רבה, הבריאו באיטיות מן האנמיה. על סמך ממצא זה בוצע מחקר מבוקר של אכילת כבד כטיפול למחלה. אמנם, החוקרים לא ידעו מהו החומר המצוי בכבד אשר גורם לריפוי, אבל למעשה החולים נרפאו כליל מהמחלה.

רק לאחר מספר שנים הצליחו החוקרים לזהות ולבודד את החומר שמונע אנמיה ממארת. חומר זה כונה ויטמין B12, והתברר

מסוימים של סרטן. מנגנון הפגיעה המשוער הוא: עלייה בשכיחות המוטציות ברבייה התאית עקב פגיעה ביצור DNA.

טיפול: טיפול בגורמים למחלה רלוונטי רק בחלק קטן מהמקרים כגון: טיפול באנטיביוטיקה נגד חיידקים המתחרים על ויטמין B12 במעי הדק, מניעת תחמוצת החנקן ("גז הצחוק") וכדומה. ברוב המקרים, במצבים של אנמיה ממארת או תת-ספיגה במעי הדק מסיבות אחרות - הטיפול הוא בזריקות של הויטמין עד להעלמות התופעות הקליניות. מינון גבוה מאוד של ויטמין B12 בכליעה - יכול לגרום לספיגה של ויטמין B12 במעי הדק, אך ללא פקטור פנימי. טיפול זה נדרש בדרך כלל לכל החיים. במקרים של מחסור חמור, הוספת חומצה פולית יכולה להקל על האנמיה, ואף למנוע פגמים מולדים בקרב נשים הרות, אבל נדרשת זהירות רבה, כי חומצה פולית לא מקילה כלל על התופעות הניורולוגיות והפסיכיאטריות.

קצובה יומית מומלצת: הקצובה היומית המומלצת לאוכלוסייה בריאה: עד גיל 6 חודשים - 0.5 מיקרוגרם, 6 חודשים עד שנה: 1.5 מיקרוגרם. 1-3 שנים 2.0 מיקרוגרם, 4-6 שנים, 2.5 מיקרוגרם. מעל 7 שנים 3.0 מיקרוגרם, נשים בהריון או בהנקה 4.0 מיקרוגרם. המינון עבור הלוקים בחוסר של ויטמין B12 גבוה בהרבה, ויכול להגיע בתחילת הטיפול, לפי מינון של רופא, עד ל-2,000 מיקרוגרם ביום. בארצות הברית נמצא שתפריט עשיר במזונות מן החי מספק כ-32 מיקרוגרם ויטמין B12 ליום. לעומת זאת, בתפריט דל במזונות מן החי, יש פחות ממיקרוגרם אחד של הויטמין.

הקב"ה ברא עולמנו שלם. את החסר, ברוב הפעמים, יוצרים בני האדם. על כן מובן שקיימת העדפה ברורה לתזונה מאוזנת הכוללת את כל מרכיבי המזון החיוניים לתפקוד בריא. עם זאת, בעידן של מזון מתועש או צריכת מזון לא נכונה, יכול החסר לבוא לידי ביטוי בחולשת הגוף. עם מעט מחשבה על סוגי המזון שאנו צורכים מתוך ידיעה שהם אחראים לתפקוד היומיומי שלנו, ועירנות ל"איתותים" שנתן לנו הגוף, נוכל להרגיל אורח חיים בריא ומאושר יותר ■

המונעים היווצרות של מתילקובלמין או של אדנוסילקובלמין - שתי הצורות הפעילות של הויטמין.

תופעות קליניות ופתולוגיות אנמיה מגלובלסטית: זאת אנמיה המאופיינת בתאי דם אדומים גדולים מהרגיל. כמו בכל אנמיה הסימנים הם חולשה כללית, שחרחורות, לעתים קוצר נשימה, דפיקות לב, ובמקרים קיצוניים - אף אי ספיקת לב. אנמיה דומה מופיעה גם עקב חוסר חומצה פולית וגם עקב סיבות נוספות. מתן של חומצה פולית לכדה, יכול לפתור את האנמיה.

תופעות ניורולוגיות ופסיכיאטריות: תופעות אלו שכיחות בעיקר אצל קשישים: קהות חושים, עקצוץ בגפיים, חולשה בשרירים, איבוד זיכרון ודיכאון. לעתים בעיות בשליטה בסוגרים. בחוט השדרה נוצרים מוקדים של פגיעות במיאלין (מעטה של חומצות שומן זרחתיו העוטף את רוב הסיבים העצביים במערכת העצבים) הגורם לניוון של רקמה בעמודות האחוריות והצדדיות של חוט השדרה. תופעות אלה נגרמות עקב אובדן המיאלין והרס בתאי עצב (ניורונים).

מחלות לב וכלי דם: שכיחות גבוהה של מחלות לב וכלי דם, בהן: מחלת לב כלילית (תעוקת לב, אוטם כשריר הלב), שבץ מוחי ופגיעה בכלי דם הקפיים. תופעה זו נגרמת עקב עליה ברמת ההומוציסטאין - רמה גבוהה בדם של הומוציסטאין מגבירה את הנטייה לקרישתיות יתר של הדם. המנגנון איננו ברור, כנראה הומוציסטאין רב גורם לנזק לדפנות כלי הדם, עקב כך היווצרות קרישי דם והיווצרות של טרשת עורקים.

פגמים מולדים: שכיחות גבוהה להיווצרות פגמים מולדים אצל הילוד, בהם פגמים בתעלה העצבית, שגורמים לעיוותים בעמוד השדרה, בגולגולת ובמוח ושיעור גבוה של הפלות טבעיות. תופעות דומות מופיעות במצב של חוסר חומצה פולית. תופעות במערכת העיכול: תת ספיגה במעי הדק, שלשולים, כאבים בלשון, אובדן תאבון. מנגנון הפגיעה: פגיעה ביצור DNA - עבור תאי מערכת העיכול.

סרטן: קיימות עדויות לא חד-משמעיות על קשר בין חוסר ויטמין B12 לבין סוגים

ומעלה לוקים בחוסר של הויטמין. מעל גיל 70: 40%-35%.

סיבות לחוסר ויטמין B12: תזונה חסרת ויטמין: B12 מצויה בדרך כלל אצל צמחונים ובעיקר טבעונים. יכולה להיות גם במצבים של חוסר תזונה קיצוני כגון במצבי רעב או באנורקסיה נרבוזה. כמו גם בקרב תינוקות יונקים לאימהות להן חוסר בויטמין.

תת-ספיגה של ויטמין B12: בנוסף, סיבות שונות יכולות להביא לאי ספיגת הויטמין בגוף למרות שהוא מסופק בכמויות סבירות: - חוסר פקטור פנימי הוא חוסר הנוצר בדופן הקיבה והוא נחוץ לספיגה של ויטמין B12 במעי הדק, הסיבות לחוסר הפקטור פנימי הן: אנמיה ממארת שהינה מחלת חיסון עצמי שפוגעת בתאי הדופן בקיבה או בפקטור הפנימי, או בשניהם גם יחד. זו הסיבה השכיחה ביותר לחוסר של ויטמין B12 ולאנמיה מגלובלסטית. חוסר יכול להיווצר גם לאחר כריתת קיבה מלאה או חלקית, לרבות ניתוחי קיבה לטיפול בהשמנת יתר, כמו כן דלקת קיבה ניוונית (Atrophic Gastritis), יוצרת חוסר מולד של פקטור פנימי. - מחלות שונות של המעי הדק: מחלת צליאק "כרסת טרופית", דלקות, גידולים וניתוחים. - מיץ קיבה בלתי חומצי עקב נטילת תרופות נגד כיב פפטי, עקב ניתוחים או מחלות בקיבה. הסיבה לכך היא שבמצבים אלו יש פגיעה במנגנון ניתוק הקשר בין ויטמין B12 לבין חלבונים במזון. - אי ספיגה אקסוקרינית (חיצונית) של הלבלב - חוסר בהפרשת אנזימי עיכול עקב מחלות שונות הפוגעות בלבלב. - תחרות על ויטמין B12 במעי הדק מול חיידקים במצב של תסמונת לולאה סגורה (חסימה או האטה בהתרוקנות המעי) או מול תולעים טפילות. - נטילת תרופות מסוימות.

מצבים אחרים בהם נגרם חוסר בויטמין: אלכוהוליזם - גורם להפרשת יתר של ויטמין B12 בשתן. כמו"כ תחמוצת החנקן - "גז הצחוק" המשמש להרדמה וכסם בלתי חוקי. תופעה זו קיימת אצל חולים שעברו הרדמה וגם אצל רופאים מרדמים ורופאי שיניים שנחשפים בעבודתם לתחמוצת החנקן. כמו"כ קיימים מספר פגמים גנטיים נדירים

קורס עריכת חופה וקידושין

קורס ייחודי מקיף הכולל לימודים עיוניים, חזרות ופראקטיקה והכנה לבחינות של הרה"ל למסיימים בהצלחה תעודות מטעם המכון.

לפרטים: 02-6321603

בן או בת?

מאת: הרהיג אליהו בר שלום שליטיא | דיין ומויצ שכי רמת שלמה ירושלים ראש צוות ההלכה במכון יניר

יותר. אבל משלשה ימים ועד ארבעים יום - יכול להתפלל שיהיה זכר, והתפילה מועילה. ואמרו חז"ל שם שאכן לאה אמנו עשתה כן: שנאמר בפסוק "ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה", אמר רב: לאחר שדנה לאה דין בעצמה ואמרה, שנים עשר שבטים עתידין לצאת מיעקב, ששה יצאו ממנו, וארבעה מן השפחות - הרי עשרה, אם זה זכר - לא תהא אחותי רחל כאחת השפחות? מיד נהפכה לבת, שנאמר ותקרא את שמה דינה".

יחד עם הכוונות והנסיגות לפי מה שלימדנו חז"ל, יש להתריע מאוד בדבר עשיית פעולות כדי לקבוע את מין העובר, כי אם אמנם היום הלך הרוח בצבור הוא רק לרצות לעשות פעולות כדי להכריח את מין העובר, אם זכר אם נקבה, בעתיד יתרחב הדבר, וההורים ירצו להכתיב את צבע העינים וצבע השיער של העובר, הגובה וסוג הקול, ומסתמא יצוצו רופאים ומעבדות שיאמרו שהדבר ביכולתן, וסופו של דבר הוא אנדרלמוסיה עולמית, שרופאים כושיים ישאירו דווקא עוברים כושיים, ולכנים ישמידו עוברים כושיים, ורודן מסויים ישכפל וישאיר רק עוברים הדומים לו, ופלוני יעשה כלה בכל עובר שאינו משתייך אליו, והרי זו פתחה של שואה.

אבל אפילו בלי זה, צריך לזכור שאין זה מדרכי האיש היהודי להכריח כביכול את הטבע לעשות את רצונו. כי האלקים הוא עושה דווקא את מה שצריך, ואם גזרה חכמתו שיהיה בן, וכי האדם חכם יותר כדי לרצות שתהיה עכשיו בת? וכן ההיפך. ועיין בספר החינוך (מצוה סב) לגבי איסור כלאים, שכתב "על כן נמנענו מהעלות על רוחנו אף כי נעשה בידינו נכלומר: לעשות בידינו דבר שמראה בנו רצון להחליף דבר במעשי האל השלמים". לכן יש להשאיר את הטבע המטבע בעולם על מכונו, והי הטוב הוא היודע את כל הראוי לכל אחד ואחד, ויביא לו כראוי את המגיע לו, אם בן ואם בת. ואין לנו לעשות שום פעולה כדי לשנות את הדבר, רק יכולים אנו להתפלל בימים הראשונים, אולי תישמע תפילתנו. מכל מקום, אין איסור לדעת ולגלות מהו מין העובר הקיים כבר בבטן האשה, אלא שהאנשים הרגועים והבטוחים על ה' - לא עשו כן במשך הדורות, והניחו את הדבר להתגלות כרצון ה' - בעת הלידה. מזל טוב!

במגילת קהלת (יא ה): "כאשר אינך יודע מה דרך הרוח, כעצמים בבטן המלאה, ככה לא תדע את מעשה האלהים אשר יעשה את הכל". ופירש התורה תמימה: "כי ז' דברים מכוסים מבני אדם, ואחד מהם שאין אדם יודע מה בעיבורה של אשה. שאילו ידעו, אפשר שמי שידע שהולד הוא לא לפי רצונו, היה מבקש תחבולות שתפיל האשה". עכ"ל. והדבר ידוע שעד גיל שלשה חדשים שלא ניכר העובר בבטן האשה כלל, דעת הבריות קלה להפיל, משא"כ כשהוא כבר מתנועע וגדול, וכבר נודע לכל שיש הריון, וכולט אם נעשתה הפלה, וסכנת ההפלות מטעם זה פוחתת.

כיוצ"ב כתב גם הפירוש יפה תואר על המדרש בקהלת שם, שה' יתברך הסתיר ידיעה זו מאתנו, לטובתנו. וזה לשונו: "ואם ידע מה בבטן האשה אז תצטער האב והאם בימי הריונה, אם תתעבר בוולד שלא כרצונם, וגם אם ידעו מראש כי היא הרה ללדת זכר אשר זה חפצם אז תקטן השמחה בלדתה ולא יהיה גמול על החבלי לידה, ועוד נוכל למצוא טעמים נכונים מדוע כסה הקב"ה את כל אלה מבני האדם עכ"ל. וכעין זה כתב גם בשו"ת משנה הלכות (חלק טו סימן קיח), ומסיק דיש לקיים 'תמים תהיה עם ה' אלקיך', ולא להלוך אחר העתידות, כי מה תועלת יש בידיעות כאלו, ואדרבה כמה פעמים יזיק בענין שלום בית, וחי"ו יכול להביא אפי" ליד שפיכות דמים - שירצו להפיל הולד, ובפרט באנשים קלי דעת, והנח לו להקב"ה שינהיג עולמו בחסד וברחמים וכרצונו הטוב, והכל לרחמים ולטובה, והבוטח בה' חסד יסובבנהו".

עשיית פעולות לקביעת המין

ע"כ במענה לשאלה הראשונה אם ראוי לדעת או לא. אבל באמת יותר לנו לשאול, אם מותר או ראוי לעשות פעולות כדי להבטיח את מין העובר, שיהיה זכר או נקבה, כרצוננו, אם אכן יש בידינו את הכלים לכך.

והנה חז"ל עצמם נתנו עצות וידיעות מה לעשות כדי שיהיה הילד זכר או נקבה והודיעו שאכן ישנה דרך לדאוג מראש שהעובר יהיה זכר, או לא יהיה זכר. כמו"כ מציינו פעולות רוחניות לקביעת מין העובר, כמו התפילה. ומצינו בגמרא (מס' ברכות דף ס ע"א) כי אדם המתפלל על מין העובר אחרי ארבעים יום, הרי זו תפילת שוא, שאינו יכול לשנות

מדתי להתבונן, כמה שמצוי אצל נשים רבות בחודשי הריון, שהן סקרניות לדעת את מין העובר שבבטנם, והולכות לעשות בדיקת אולטרא-סאונד כדי לגלות את הדבר. ומנגד יש דעות האומרות שלא נכון לעשות כן, ולא צריך או לא כדאי לברר לפני הלידה מה מין העובר, ועדיף לצפות להפתעה, כשם שהדבר היה מוצפן בכל הדורות, וכך זה יותר בריא לאשה. ובכן הננו לדעת: האם בהשקפת התורה יש תשובה לכאן או לכאן, והאם כדאי או לא כדאי לדעת לפני הלידה את מין העובר.

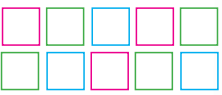
ובכן, לא מצינו אמנם שום חיסרון להורים לנסות לדעת מה הוא מינו של העובר. רשאים ההורים לספק את סקרנותם, ע"י התעניינות בעת בדיקת האולטרא-סאונד. נזכור נא, כי את מה שהקב"ה רוצה לכסות - הוא מכסה, וממילא, את מה שהקב"ה נותן לנו היום לדעת, ע"י הכלים המדעיים, אנחנו רשאים לדעת.

אין אדם יודע מה בכטנה של אשה

אמנם, חז"ל אמרו (בב"ר פרשה סה אות יב. קה"ר פרשה יא אות א) כי "שבועה דברים מכוסים מבני אדם. ואלו הן: יום המיתה, ויום הנחמה, ועומק הדין, ואין אדם יודע כמה הוא משתכר, ואין אדם יודע מה בלבו של חברו, ואין אדם יודע מה בעיבורה של אשה, ומלכות הרשעה אימתי נופלת".

ולכאורה יש להתבונן: כי הלא היום הכל יודעים מה בכטנה של אשה ע"י בדיקת אולטרא סאונד? והיאך מתקיימים דברי חז"ל? כתב רבנו החתם סופר, כי אשה מעוברת נקראת כפי חז"ל ככל מקום "מעוברת", ואילו כאשר חז"ל משתמשים במילה "אשה", זה הולך על מי שאינה מעוברת, או אף אם היא בראשית ההריון, בשעה שעדיין לא הוכר עובר. מסרו לנו חז"ל כי "הוכר עובר", היינו כאשר העובר בן שלשה חדשים ומעלה. והנה, המדע הרפואי של היום, אינו יכול לדעת את מין העובר אלא מגיל שלשה חדשים של העובר, בדיוק כפי שהודיעו חז"ל לפני 2000 שנה.

יש להוסיף, בדבר מה שסידר השי"ת שלא נוכל לדעת את מין העובר לפני גיל שלשה חדשים, כי הטעם היסודי שהקב"ה הסתיר דבר זה מאתנו הוא כדי שלא יהיו הפלות ח"ו. וכמבואר בתורה תמימה על הפסוק

מאת: הרב אריה בקשט | מנחה נישואין ומשפחה 03-9089327 050-4110184

כבוד הדדי - תשתית הזוגיות

חז"ל לימדו אותנו את היחס הטוב, המוטל על האדם להעניק לרעיתו. וכך אמרו בגמ' (מסכת בבא מציעא נט.) "לעולם יהא האדם זהיר בכבוד אשתו, שאין הברכה שרויה בתוך ביתו של אדם אלא בעבור אשתו שנאמר יולאברהם היטיב בעבורה. והיינו דאמר להו רבא לכני מחוזא אוקירו לנשייכו (ככדו נשותיכם) כי היכי דתתערתו (כדי שתתעשרו)".

מדברי חז"ל אלה, עולות שתי מסקנות. האחת - מחוייב אדם בכבוד אשתו. והשניה - אין הברכה שורה בבית האדם אלא בעבור אשתו.

עלינו להתבונן ולהעמיק: ראשית, מדוע ברכת האדם תלויה במידת הכבוד שיעניק לאשתו, וכי הוא לכדו אינו מסוגל להיות "כלי המחזיק ברכה" גם ללא אשה כבודה? ולאחר שניווכח כי בלתי אפשרי להתברך לבד, עדיין עלינו להבין: כיצד "כבוד אשתו" דוקא הוא מושך את הברכה?

כדי לברר זאת עלינו לציין בנוסף את מאמר חז"ל במסכת יבמות (סב.): "השרוי בלא אישה שרוי בלא ברכה". גם כאן נקשרת הברכה לאדם - בהיותו נשוי.

מהו כבוד, ומהו מבטא ומקדם, עד שחייב אדם להעניק ממנו לאשתו על מנת שיתברך? ובכן, ניפנה אל דברי הרב שלמה וולכה זצ"ל בספרו עלי שור (חייא עמי קייח), ואלו הם דבריו: "כבוד" אינו ענין של נימוס ודרך-ארץ גרידא, אלא הכרה **וגילוי מעלת הדבר**. כשאני מכבד אדם הנני **מגלה את מעלתו** וחשיבותו לעין כל. וכשאני מכבד תלמיד חכם, הנני מכיר ומגלה קדושת התורה. כשאני מכבד את השייט, הנני מכיר ומגלה את אלקותו יתברך כי אין עוד מלבדו. תורתנו הקדושה אינה מחייבת אותנו הכרה מופשטת ופילוסופית, אלא - כבוד, שזה הגילוי וזוהי ההכרה בלב ובמעשה. ובכח מה אנחנו יכולים לכבד? בכח הנשמה

כמורה דרך ופוסק הלכה מיידע אותנו כיצד נעסוק בבנין הבית ולכן הוא קובע: ראשית כל, ציונו חכמים לכבד את נשותינו יותר מגופנו, ובכך תונח התשתית ויעמיק היסוד, שהוא כבוד עילאי שמשמעותו המעשית היא קבלת בת-הזוג וההתחברות למעלותיה; ועל יסוד שכזה תיכון אהבה גדולה. אף האשה "כשתכבד את בעלה יותר מדאי" כלשון הרמב"ם שם, תתן לו מקום ראוי ונכבד ותתחבר למעלותיו, ואז תקבל "הישות הזוגית", מבנה חיובי יציב ואיתן שאחריתה תשגה מאד.

עבודת החיים של אדם מישראל היא לקשר את כל מערכת חייו למקור הברכה. ציונו חז"ל במסכת מנחות (מג.) על הפסוק "מה הי אלוקיך דורש מעמך" - אל תיקרי מה אלא מאה (ברכות שחייב אדם לברך בכל יום). מאה פעמים לפחות בכל יום נצטוונו להכיר את מקור הברכה שהוא אלוקינו מלך העולם, ועבודה יסודית זו להתחבר אל מקור הברכה אינה מתקימת אלא ע"י **בית** ישראל - כל מי שאין לו אשה שרוי בלא ברכה. הברכה לא עומדת אצל היחיד אלא מתרבה אצל מקבל. בבית מקבל הדבר את ביטוייו המלא כשהאיש נעשה צינור לשפע העובר דרכו אל אשתו.

"איש ואשה שכינה ביניהם" - שהרי חילק את שמו ושיכנו ביניהם יו"ד באיש והי"א באישה (סוטה יז, וברש"י שם). זכיה זו ששכינה בכיתם מתחברים בני הזוג למקור הברכה כמאמר הכתוב "בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך" (שמות פ"כ כא).

סיכום הדברים - איש ואשה המשכילים להעניק כבוד זה לזה, שמשמעותו הענקת מקום וחשיבות למקומו של הזולת, תוך הכרה בסיסית שהכבוד שניתן מייצר חיבור ושותפות, הינם מניחים בכך תשתית אמיתית לאהבה וחיבה על יסודות איתנים. וכשנוצר הקשר הראוי, משרה הקבייה את שכינתו בבית זה ומריק את ברכתו לתוכו. ■

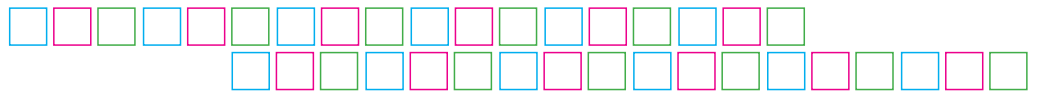
שהיא היא מציאות של כבוד, שזוהי פעולתה העיקרית לכבד ולגלות רוממות הבורא, רוממות האדם, והתלמידי חכמים. ואיזהו מכובד? - המכבד את הבריות (אבות פ"ד מ"א). כי כשרואים אדם מכבד את הבריות, מכיר ומגלה מעלתו של כל אחד ואחד, רואים שנשמתו פועלת וחיה בקרבו, ואז הוא עצמו מכובד. עד כאן דבריו.

לאור האמור, נפרש את הצו "יהא זהיר בכבוד אשתו" - תן הכרה ומשמעות למקומה הנכבד של אשתך על מעלותיה ויתרונותיה, ובכך שתכבדה תצטרף למעלתה; שהרי המכבד - הוא מכובד, ובכך תיהפכו לחטיבה ושלמות אחת.

על הכבוד לקבל ביטוי בלב ובמעשה. עליך לתקשר ריגשית ולהעביר את תחושת הכבוד והערכה לאשתך, באופן שגם היא תחוש שאלה הם רגשותיך כלפיה. אל לך לכבוש את הכרתך המכבדת באופן מופשט ופילוסופי, אלא צוק לה תוכן ממשי ומורגש, ובכך תשיג את הברכה שכבוד אשתך נושא עימו. וכמובן, נכונים הדברים לשני הצדדים.

זאת ועוד: יחס של כבוד מהווה את הבסיס לשלמות הבית שעליו תיכון האהבה כפי שיוכח בהמשך הדברים. הרמב"ם (בהלכות אישות פט"ו הי"ט) פסק וזה לשונו: וכן ציוו חמים שיהא אדם **מכבד** את אשתו יותר מגופו, **ואוהבה** כגופו עכ"ל. הקדים רמב"ם את הצורך במתן כבוד לאישה על פני החובה לאוהבה כגופו, למרות שבדברי הגמרא ביבמות (סב.) נכתב סדר שונה, וכך נאמר שם: **האוהב** את אשתו כגופו **והמכבדה** יותר מגופו, עליו הכתוב אומר - "יודעת כי שלום אהלך". הנה ציין התנא את האהבה כמידה הקודמת למתן הכבוד, ומדוע נטה הרמב"ם מסדר זה?

ההסבר לכך הוא, כי התנא הסתפק בציון העובדה שבאהבת האשה כגופו וכשכבודה חשוב בעיניו יותר מגופו - כבר ידע האדם כי שלום אוהלו ושלום משכנותיו. אך הרמב"ם

הורות באחריות

הורות בונה ומעשירה

מאת: גבי ורדה וירדיבינסקי B.A. מנחת הורים ומנחת נישואין ומשפחה מוסמכת. 057-7729897 03-6197529

חובה עלינו לעצור, לתת לעצמנו זמן ללמוד ולהבין מה עלינו לעשות, לשנות את תגובתנו לילד, ורק אז - פתאום הנה זה מצליח.

העיקרון ראשון: המערכת בין ילד להוריו מבוססת על יחסי גומלין מערכת היחסים בין הורה לילדו מבוססת על פעולות ותגובות. קיים קשר חזק בין מה שהילד עושה ופועל, לבין מה שאנו מגיבים כלפיו. לא תמיד אנו מודעים לדברים ולא מבינים שלמעשה בתגובותינו אנו מחזקים את הפעולות של ילדינו, גם אותם שאיננו רוצים כלל. עלינו להפנים כלל ראשון: הילד אינו מתנהג "לפי ההוראות שלנו", אלא לפי מערכת היחסים שבינו לבנינו. עלינו ללמוד להסדיר עמו מערכת יחסים כזו - שתוביל אותו להיות מה שאנחנו רוצים שיהיה.

העיקרון שני: הצורך בחברה הקב"ה יצר את האדם כיצור חברתי. טבע האדם גורם לו להרגיש צורך בחברה ובקבוצה, כדי שתוכל להגן עליו ולספק לו את כל צרכיו. צורך זה התפתח עוד כשהיה תינוק, כאשר היה בוכה כשהיה רעב או רטוב כדי להודיע להוריו שהוא זקוק לעזרה. כך למעשה מרגע היולדו חייב היה התינוק ליצור קשר עם הוריו בכדי שצרכיו יסופקו. לכן הצורך להשתייך לאמא, למשפחה ולחברה הוא הכוח המניע החשוב ביותר בחייו וכל מה שעושה ופועל נובע מצורך זה.

רוב ההורים מגזימים בערכו של הילד: מטפחים אותו כאילו היה שעשוע חביב, מחבקים אותו, משחקים עימו מרעיפים עליו מתנות וצמצעים אבל, דורשים ממנו להישאר בתחום הצר שלו ולא מפנים לו מקום לפעול ולשתף פעולה בבית. אנחנו כביכול מנדנים את הילד בעריסה, ולא מאפשרים לו לקום וללמוד ללכת לבד.

ממשיך ואינו מרפה, או עובר להתנהגות דומה. בעצם הוא חיפש להפנות את תשומת ליבנו אליו, לומר לנו - אני קיים ואני רוצה דווקא ככה, ובמקום שנשוחח איתו על הדבר, אנחנו מכתיבים לו הוראות. כעת נכשלנו: אנו משתפים פעולה עם מה שהוא מחפש, להציג את עצמו ואת כוחו, לא גרמנו לו לשנות את התנהגותו, ואדרבא: גרמנו לו לחזק את התנהגותו השלילית.

אם נבין את הגיונו הפרטי של הילד ונמתן את התגובות שלנו כלפיו, נוכל לעצור ולחשוב. הורים מוכנים לעשות ולהקריב הכול למען ילדיהם: את שנתם כלילה וביום, את מיטב כספם וכוחם, זמנם ומרצם, ורק דבר אינם מוכנים - לחשוב. נוכל לראות הורים המאבדים כל היגיון כאשר הם עומדים מול הילד הסורר ומכריזים: "אמרתי לך כבר אלף פעמים וזה לא עוזר!". לכאורה, בהתבוננות קטנה, היו צריכים הורים נבונים להסיק מסקנה ברורה וחדה: אם הדבר נאמר אלף פעמים, ולא עזר, משמע שאין זו הדרך הנכונה. למה לחשוב שילד ישתנה בפעם האלף ואחד? הורים נבונים בדרך כלל, מאבדים פתאום את שכלם, וחוזרים על אותה פעולה כושלת עשרות פעמים, בלי לחפש אלטרנטיבה אחרת. הם מחפשים תרופת פלא, מילת קסם. "אמרתי לך ותשתנה מיד!". אבל זה לא עובד. ישנם דרכים הרבה יותר נכונות, והרבה יותר תועלתיות, לגרום לילד להתנהג בדיוק כפי שהיינו רוצים.

תפקידנו העיקרי כהורים הוא לחנך. הקב"ה נתן לנו את ילדינו כפיקדון בידינו ועלינו מוטל התפקיד להראות להם את הדרך הנכונה ולכוונם. באחריותנו לחנכם ולהדריכם לחיים עצמאיים.

כדי להביא לשיפור היחסים בין הורים לילדים ויצירת אווירה טובה בבית, אנו צריכים להבין מספר עקרונות חינוכיים: בחיי יום יום אנו נתקלים בקשיים נורמאליים עם ילדים, כגון קשיי משמעת, קנאה, תחרות ומריבות: לא רוצים לקום בבוקר, לא רוצים לאכול וכו' רוב ההורים, מגיבים באופן אוטומטי: ילד שופך או מלכלך - כועסים עליו. מאבד דברים - מטיפים לו מוסר ומבקרים אותו. אנו פועלים לפי ההתפרצות הטבעית, ומגיבים ללא מחשבה תחילה וללא מעצורים.

זו טעות. לא רק שאין היא הדרך הנכונה, אלא יתרה מכך: ברוב המקרים תגובתנו זו מחזקת למעשה את התנהגות הילדים. בדרך כלל קשה להורים להבין מה משיג הילד בהתנהגותו השלילית; לדוגמה ילד שנשכב על הרצפה רוקע ברגליו במחאה לרצון מסוים אנו צועקים עליו שיקום או שיפסיק ובכך מחזקים את התנהגותו והילד

ספריית י.נ.ר.
מאגר ספרים תורניים מומלצים בתחום הנישואין והמשפחה במחירי עלות
להזמנה עצמית באתר: WWW.YNR.ORG.IL
ניתן להזמין בטלפון 02-6321603

משפחה במשפט

התניית מתן גט בהעברת תיק במזונות לבית הדין

מאת: טו"ר צבי גלר, חבר הנהלת לשכת הטוענים הרבניים 050-7664874

הנתבעת/תבטיעה לגירושין אשר מעמיד כתנאי כי גט יימסר רק במידה והתובע יעביר את תביעת מזונות הילדים או הרכוש מבית המשפט - לבית הדין.

בבית הדין הרבני בפ"ת בתיק 031411390-01-21 היו הדיינים תמימי דעים, כי גם במקרים חמורים בהם אין ספק מבחינה הלכתית כי הנתבע חייב במתן גט, אין אפשרות לחייב באופן מעשי בעל ליתן את הגט אם הוא דורש שיועברו ענייני מזונות הילדים או נושאי הרכוש מבית המשפט למשפחה לבית הדין, עד אשר הדבר ייעשה. אולם בית הדין הגדול לא קיבל את עמדת בית הדין בפ"ת במלואה, עקב השלכות שיווצרו מההחלטה, במאבקי הסמכויות שבין בית הדין לבית המשפט. עקב הנסיבות המיוחדות בתיק, החליט בית הדין שבית הדין האזורי בהרכב אחר, ישקול שוב את הפסיקה התקדימית.

אולם במספר פסקי דין, אישר בית הדין הגדול בפועל את התביעה הנ"ל של הבעל. אישור מפורש זה מוצא את ביטויו בפס"ד בתיק 043255082-27-1 ת"א, שאכן שייך להתנות העברת התיקים מבית המשפט תמורת הגט, ובית הדין אינו רשאי לנקוט בסנקציות האמורות בחוק כנגד מתנה התנאי, הגם שהוא חייב במתן גט ע"פ פסק בית הדין.

למתדיין הנמצא בהליכים משפטיים כדאי לדעת אפוא: אמנם לפעמים הסמכות לדון נמצאת בערכאה בה בחר התובע ראשון, ואמנם על פי פסיקות בית המשפט האחרונות - כמעט תמיד ניתן להוציא מסמכות בית הדין את הדיון במזונות הילדים, אבל אחרי הסמכויות ומעל הסמכויות, קיים הדין הדתי על פיו דן הדיין. אותו הדין אינו מאפשר לפנות לערכאות, ונותן לבעל זכות לסרב למתן הגט עד שהדברים יסודרו בדין תורה בלבד. לכן על המתדיין לעמוד בראשית ההליך על כך שהתיקים ידונו בבית הדין, ועל המסרב יהיה לשאת בהשלכות.

כידוע לכל, הפניה ל"ערכאות" אסורה. ההלכה מתייחסת בהתבטאויות חמורות ביותר כנגד הפונה לערכאות של גויים. על הפונה לערכאות כתב הרמב"ם (סנהדרין כו, ז), "כל הדין בדייני גויים ובערכאות שלהן, אע"פ שהיו דיניהם כדיני ישראל, הרי זה רשע וכאילו חרף וגידף והרים יד בתורת משה רבנו". כך נפסק להלכה גם בשו"ע (ח"מ סימן כ"ו סעיף א'). גם בתי המשפט הישראליים, המצויים לדון יהודים על פי דין תורה, מוגדרים כ"ערכאות". בגמי מסכת גיטין (דף פח) "היה ר' טרפון אומר: כל מקום שאתה מוצא אגוראות [בתי משפט] של עובדי כוכבים אף על פי שדיניהם כדיני ישראל, אי אתה רשאי להיזקק להם, שנאמר יואלה המשפטים אשר תשים לפניהם". החזו"א זצ"ל (סנהדרין סימן ב) פסק, כי אם גויים הדנים כדיני ישראל מוגדרים כערכאות, כל שכן בתי משפט של יהודים, הדנים כדיני הגויים, מוגדרים כערכאות. אדרבא, במקרה זה הדבר חמור יותר, מפני חילול ה' שבדבר. הלכה זו הועתקה על ידי כל גדולי ישראל בדורנו.

למרבה הפליאה והצער, הנסיבות להשגת מומן או פסיקה לטובה אישית, היא יצר הרע הפרוס גם על הלכה זו. ישנם אנשים דתיים אשר אינם בוחלים מלכפור בסמכות בית הדין הרבני, וטענות לחוסר סמכות בית הדין נטענות במקרים רבים כטענה מקדמית, ולא נפרץ הוא החזיון לראות משפחות דתיות בבתי המשפט למשפחה, המתדיינות על חלוקת רכוש המשפחה, או על גובה מזונות הילדים. לא תמיד הסיבה היא רעה: לעיתים חוסר המודעות לכך שבית הדין הרבני הינו בעל סמכות מקבילה לבתי המשפט ביכולת האכיפה של פסקי הדין, היא המובילה את התובעים לבית המשפט; ולעיתים ככוונת מכוון בוחרים עורכי הדין את הערכאה הנוחה מבחינתם.

נושא מעניין נמצא היום בדיון אצל דייני בתי הדין הרבני, איך להתייחס לטענות

אנחנו משדרים לילד: "שב בצד, אתה קטן. אנחנו גדולים".

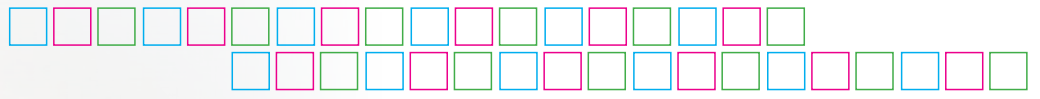
תגובה זו גורמת לילד להרגיש דחוי. אנו המבוגרים שמחים מאוד שיש בבית ילד קטן אבל רוצים לשמור אותו במעטפת צלופן. התינוק מסתובב בבית: מניח ידיים על ריפוד, מלכלך, מוציא כלים שבירים מהארון, מפריע, מעצבן ותגובתנו היא: לא! אסור! תגובה זו משדרת דחיה. הילד אינו מבין מה רע במעשים שלו. הוא מבין רק שהוא דחוי. הרגשה זו מפריעה לילד לגלות את כוחותיו, ולפתח את יכולתו. היא מנוונת אותו. ככל שנמשכת התקופה שבה הילד אינו מקבל עידוד להשתתף בחיי הבית, נפגעת יכולתו לשתף פעולה תועלתית, ובמקומה מתפתח רגש נחיתות, אכזבה ומרמור. תחושת השייכות נפגמת אצלו, מפני שהוא חושב שאינו תורם ומביא תועלת. כשהילד מגלה שאסור לו להתערב ושאינו יכול להביא תועלת לבית, לא נותר לו להתקיים אלא בדרך שתשבש את מערכת היחסים שלו עם בני הבית, החברה והעולם כולו ולכן הוא מתחיל להפריע. בכך הוא מודיע שגם הוא שייך לבית אלא שלא נותנים לו את ההזדמנות לגלות את כוחותיו ולהראות את יכולתו בצורה חיובית.

אם נשכיל לשתף את ילדינו, להתייעץ איתם, לבקש את עזרתם, לאפשר להם לקחת חלק בתפקידי הבית ולעודד אותם לכך, יגדלו ילדינו לילדים חיוניים ובריאים בנפשם.

בעלונים הבאים אי"ה יינתנו כלים מעשיים להתמודדות הורית יעילה. ■

לתשומת ליבכם, מאמרים אלו אינם מהווים תחליף ליעוץ משפטי, אינם מהווים חוות דעת משפטיות, ואין אחריות למסתמך עליהם. בהחלט יתכן שעובדות או הלכות משפטיות שונות ישנו את האמור בהם בנסיבות כל מקרה ספציפי. חובה להתייעץ עם טוען רבני מומחה טרם נקיטת כל צעד בעל משמעות משפטית. כמו כן המחבר אינו לוקח על עצמו לעדכן מי מהמאמרים המופיעים באתר זה ויש לבדוק על עניין לנסיבותיו במועד הרלוונטי. * באדיבות הלשכה לטו"ר.

"ענויים ענויים"

מאת: הרב חנוך חן גלזמן B.Ed יועץ נישואין ומשפחה: 050-4171131

מתאווה לכך שהאדם הזה המוגבל והנמוך - יקבל על עצמו את עול מלכותו של בורא העולם. יבין את מציאותו ויקבל על עצמו עבדות למלך מתוך שמחה שיכול הוא לעבוד ולשרת מלך כה רם נישא.

הקב"ה מצווה אותנו לאהוב אותו. "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" (דברים ו' ה'). את הציווי לאהוב מסביר רש"י בשם הספרי "עשה דבריו מאהבה. אינו דומה עושה מאהבה לעושה מיראה". רש"י מביא כעין ראיה לציווי מהבנה פשוטה ומקובלת כהנחת יסוד: "העושה אצל רבו מיראה, כשהוא מטריח עליו מניחו והולך לו". הקב"ה מצווה אותנו לעובדו מאהבה ולא מיראה. זה מובן כי גם בהנהגת בשר ודם, רב המשליט אימה ויראה על תלמידו - צפוי לך שאם יכביד עולו יקום התלמיד ויעזוב את הרב, ימרוד בו וילך. נמצאת הנהגה זו אינה ראויה. והתלמיד יסרב ברכו. כך מקובל להבין את דברי רש"י.

ה"שפת אמת" מציע פשט הפוך לגמרי ברש"י: לפירושו אם עובד התלמיד את רבו מתוך יראה אין נחת לרב בהנהגה זו, הנהגה זו מטריחה את הרב וסופו שיקום הרב וילך והתלמיד יישאר בלי מנהיג. לפי דבריו משל זה פונה לעם ישראל אהבו את ה' התנהגו כאהובים. אל תראו בכורא העולם מעניש ומרתיע הוא אבינו הוא אהבינו יש לנו לאהוב אותו להתנהג כלפיו כבנים אהובים ואהבים. זה רצונו זה ציוויו. אמנם צריך להיזהר מליפול ח"ו למידת הגאווה, שלא תהיה זחיות דעת. אין כאן מעלה פרטית מיוחדת. יש כאן מעלת כלל ישראל אבל ככלל ישראל בנים אנו לה' אלוקינו ויש לנו לשמוח ולחשוב על עצמנו כבני מלכים. להבין שמחוייבים אנו למלך הגדול והנורא בנשיאתנו את עול מלכותו. הענווה היא להבין את מעמדנו אך לא ח"ו להתרחק מאבינו שבשמים מחמת מעמדנו השפל כי למרות המושפלות הקב"ה מנשא אותנו. מצד האמת, מצד עצמנו שפלים אנו, ומצד היותנו בנים לכורא עולם כמו שאנו שפלים כך הוא מנשאנו. ה"שפת אמת" מסביר שזה היסוד בשיר של יום של חנוכה. ארומימך ה' כי דיליתני: המילה דיליתני משמעותה "דלות",

כשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש משמיע להם לישראל ואומר להם ענויים הגיע זמן גאולתכם. אם אין אתם מאמינים ראו באורי שזורה עליכם שנאמר קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרת.

(ילק"ש ישעיהו ס')

פעמים ניצב האדם בדרך חייו בנקודת שפל, וחושב לעצמו: מי אני? מה חיי? מדוע אזכה? לא מגיע לי! אי אפשר לעבוד את ה' מתוך חוסר אמון בעצמך. אתה מזרע האבות הקדושים האהובים לקב"ה, גם אתה בן אהוב בעצמך, הקב"ה משגיח עליך ומצפה לקשר שלך לכורא העולם באופן ישיר. בן מלך אתה, בנו של הבורא עולם.

צריך אדם להיות ענוי, לא נכון להיות מושפל. אומר בעל ספר אורחות צדיקים: "שורש הענוה, שיחשוב בעצמו כעוד שהוא שלו ושקט ובריא ועשיר, שהבורא ברוך הוא היטיב עמו טובה, ושהוא אינו ראוי לה. ושיחשוב גדולת האל ורוממות תפארתו ויחשוב מה אני הלא אני בריה שפלה מאד ואני בעולם השפל והכלה. ויחשוב כל מעשים טובים שאוכל לעשות אינם כי אם טיפה מן הים כנגד מה שאני חייב לעשות ויעשה כל מעשיו לכבוד שמים".

הענווה האמיתית היא ראית אפסות האדם מול גדלות הבורא. לא מושפלות מול אנשים אחרים. הלא גם האנשים האחרים צריכים להיות ענוים מול גדלות הבורא.

עצם היות האדם קרוץ חומר שוכן על הארץ, שפל הוא. מוגבל, חסר יכולת הבנה אמיתית, והקב"ה אין סופי אין יכולת להשיגו עצום גדול ונורא אל-עליון.

אמנם אין אפשרות למלא את כל חובותינו כלפי הקב"ה. הרי אילו פינו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו... אין אנו מספיקים להודות על אחת מאלף אלפי אלפים וריבי רבבות ניסים ונפלאות שעשה ה' לנו ולאבותינו... וכיון שאין אנו יכולים לעשות חובותינו כלפיו אנו מרגישים קטנים ונמוכים כלפי הקב"ה. אף על פי כן, הקב"ה עם כל עוצמתו

מהים. בית המקדש כבר בנוי, ירד מן השמים באופן ניסי, כולם יודעים שהנה זה מלך המשיח. אין לגביו ויכות. הוא בא. הוא עומד על גג בית המקדש... ולא מאמינים!

מלך המשיח צריך לרצות ולשדל את ישראל להאמין בו. הוא צריך להביא כביכול ראיה שאכן הגיעה העת הגיעה שעת הגאולה. למה הם לא מאמינים? למה הם צריכים שיביאו להם ראיה? למה צריך לפנות אליהם בתואר "ענויים"?

אולי אפשר להסביר: ישראל לא מאמינים בעצמם! לכן הם לא מאמינים במציאות שממול עיניהם. הם מדחיקים את מה שעניהם רואות. חושבים הם, הנה דורו של הגאון מוילנא לא זכו. בני דורו של הגאון ר' עקיבא אייגר לא זכו, הנה דורות התנאים הקדושים, האמוראים הקדושים לא זכו, ואנחנו זכינו?! קשה להם לעכל. אין להם אמון. מי אנו? מה פתאום שנזכה? כנראה שזה לא זה.

וזו, אינה ענוה ראויה מתוך הכרה. זו מושפלות, זו מסכנות.

עומד מלך המשיח ורוצה לעודד את בני ישראל, הוא אומר להם ענויים אתם. אל תראו את עצמכם כמושפלים. עורו - התעוררו ראו את עצמכם כראויים. בנים אהובים אתם לקדוש ברוך הוא. ראו, אורי זורח עליכם לא סתם אורי זורח - אורי זורח עליכם. זה הנלמד מן הפסוק "קומי אורי" התמלאי אור, הזהיבי פינך, שמחי, חדשי כנשר כוחך בת ציון הרי "בא אורך" הנה זורח עליך אור מתוך כבוד ה'. עליך - עליכם בני ישראל זורח אור ה' אור יקרות אכן הגיע זמן גאולתכם.

”צמיחה והשתלמות יחד עם השונות”

כלי מקבל ומשפיע ברכה

מאת: גבי רבקה שמואלי מדרכת כלות ומרצה במדרשיות לבעלות תשובה 02-5370930

לשנות את המציאות הקיימת אצל הזולת, תביא לתוצאות מתישות ביותר, עם איבוד אנרגיה מיותרת. לעומת זאת הגישה הנכונה נעוצה ביכולת שלנו, אשר אנו כבני אדם מוכנים ומסוגלים לפנות בתוך עצמינו למען הזולת. העניין מרתייע במחשבה הראשונה, מכיוון שעשויה לעלות המחשבה כי אם אכן אנהג כך אתחייב לשנות את עצמי, ובהכרח אצטרך לנהוג כפי שהזולת ירצה ויוביל את חיינו. אך לא היא: המציאות תוכיח כי הגישה המקבלת את מקומו של הזולת מתוך כבוד, הערכה והבנה כי זה שממולי הוא אדם שונה ממני עם רגשות נטיות ושאיפות בפני עצמן היא זו שתניב את התוצאות הרצויות.

אדם בר דעת ישכיל להבין, כי בעולם המשפחתי הגישה הנ"ל ממעיטה ומקטינה, ובמקום להרחיק היא מקרבת. מסתבר כי הכוח הרב הנדרש בנכונות הצד האמיתי לפנות את עצמו, ולהיות קשוב לשונה ולקשה, שווה לאין ערוך מהכוח המושקע בויכוח ובהתנצחות. שהרי בדיוק בנקודת מפגש זו תבוא לידי ביטוי צמיחתו של האדם, משום שדוקא בין כתלי המשפחה נראה לעיתים כי מתגבר באדם הרצון לשנות את הזולת, והרכה פעמים נעשה העניין בדרך קשה של כוחניות מאבק וביקורת. אולם באמת אפילו אדם יכול לשנות את הזולת להיות אדם אחר, ולעשותו מואר יותר, שמח ומעודד תהליך של שינוי מבורך זה עשוי לחול דוקא בגישה של הבנה, סובלנות וסבלנות. לעיתים אפילו די יהיה אם תתבטא בגישה זו רק הבנת מקומו של הזולת, ואפילו מבלי הסכמה שהרי להבין אינו בהכרח גם להסכים. אם יתנהג אדם כך, ישכיל להביא אושר ופריחה לביתו, שהרי דברים הנעשים בצורה זו מביאים לאווירה נעימה יותר בין כתלי המשפחה, ואוירה נינוחה ושמחה היא בוודאי קרקע טובה לצמיחה ועשויה להוות מנוף בטוח וחזק יותר להתקדמות ולאושר. ■

מזלו של חודש שבט הוא "דלי", על שם הכתוב (במדבר כ"ד) "יזל מים מדליו וזרעו במים רבים". הדלי המשמש בחודש זה ככלי לשאיבת רוב גשמי השנה, מסמל כלי קיבול המוכן לקבל את כל מה שישפכו לתוכו ללא אומר ודברים וללא סירוב או דחייה. עוד נתבונן כי ביום ט"ו בשבט עולים על שולחנו של אדם ממגוון הפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל; פירות מפירות שונים מגוונים בצבעם, שונים בצורתם בגודלם ובטעמם ואף בסדר קדימותם לברכה שנברך עליהם.

מתוך מבט אל השונות שבכפרי הצומח, ומההתייחסות ההלכתית המתאימה לו, ניתן יהיה להביט אל השונות והמורכבות שלנו כבני אדם שהרי כשם ש"פירצופיהם שונים כך דעותיהם שונות", והפנים השונות מאדם אחד למשנהו, מעידים גם על פנים שונה שהרי כל אדם הוא מיוחד בפני עצמו, וכפי שכותב הרב וולבה בספרו עלי שור: "יודע זאת כל אדם: אני עם כוחותי פרצוף פני וסגולות נפשי - יחידי בעולם... בדורות שעברו לא היה כמוני, ועד סוף כל הדורות לא יהיה כמוני, ואם כך, בוודאי הקב"ה שלחני לעולם בשליחות מיוחדת ששום אחר לא יכול למלאותה". עצם המוכנות של אדם להיות בכחינת "מקבל", כסימנו של החודש - הדלי, מהנה נקודת פתיחה להתקדמות וצמיחה. מה שאין כן אדם האוחז בחוזקה במקומו בדרך נוקשה ומקובעת, הוא לא בהכרח יתקדם; הוא ימצא את עצמו מוציא הרבה מכוחותיו כדי להלחם על מקומו ומתוך כך יתפנה פחות ופחות אל הזולת שחי עמו. את הקיבועון ניתן למצוא באמירות של אם על ילדה כגון: "הוא שונה מכולם ועימו כל הדרך היא מאבק ומלחמת עולם". או בין בני זוג כגון: "אני מנסה ומנסה לשנות את בן הזוג אך ללא הצלחה". המגמה "להלחם" "להיאבק" ולרצות

ומשמעותה "דליה" כלומר הרמה. הקב"ה דולה אותנו מחמת שאנו דלים. הוא מגביה את השפלים בעיני עצמם כי הענווה היא מדה אמיתית וראויה. מי שמתנשא בעצמו להרגיש גבוה הקב"ה לא מנשא אותו ולא מגביהו. ההפך, אותו הקב"ה משפיל. מראה לו את מצבו האמיתי. דווקא את הדל בעיני עצמו הקב"ה דולה ומגביה ומרומם. לא מגביה אותם להיות גבוהים אלא כמו שהם שפלים כך מגביה ומנשא אותם. ומעלתם בענותם, בהכירם את מקומם הנמוך ביחס למעלת בוראם מנהיג העולם. כך נשארים הם גם בהיותם גבוהים ענווים, וזו מעלתם.

אסור לפול לתהומות השפלות. צריך להיות מוכנים להינשא מחמת ענוה. בחיי זוגיות חשובות הבנות אלו כפל כפליים. הערכה הדדית היא הבסיס לקשר נכון, לחיי אהבה. אי אפשר להעריך אדם מושפל. מאוד קל להעריך אדם המכיר בערך עצמו באמת, יודע את מקומו ועושה את תפקידו באמונה. לא מתוך זחיחות דעת או גאווה ח"ו אלא מתוך עבודת ה' טהורה. מתוך הבנת אפסות האדם מול גדלות הבורא, מתוך הכרה בתפקיד האדם בעולמו כבן אהוב לבורא העולם. חשוב שאשה תרגיש שבעלה מצליח ומוצלח בשל כך, זה יגרום להידוק הקשר ביניהם, ותוספת חיבה ואהבה. צריך הבעל להתרומם בעיניה, וימנע ממשפלות. לא להציג את עצמו באופן לא נכון, חלילה, משקר לא יוצא דבר טוב. עליו להיות הוא עצמו, במיטבו למענה. אם יעשה זאת באמת, זו עבודת ה' טהורה. אין כאן גאווה, ח"ו אלא עבודת ה'.

חשוב לכל בעל שאשתו תהיה שמחה ומתרוננת. זה נותן לו תחושה שהוא מבצע את תפקידו כראוי. ראוי לאשה להקפיד על הנהגתה בפני בעלה, על מראה החיצוני לכבודו. בעשותה זאת למענו, אין התנשאות, אלא הנהגה אמיתית, ראויה, למען כבוד ה' יתברך והשראת שכינתו בתוך הבית היהודי. ידוע ומפורסם הסיפור על פוסק הדור, הגאון ר' משה פיינשטיין זצ"ל שהיה תמיד בורח מן הכבוד. אמנם פעם ראוהו נכנס לאירוע באופן שכל הקהל קם עברו ושר לכבודו "ימים על ימי מלך תוסיף". כל זה מחמת שידע שרעייתו נמצאת בעזרת הנשים ויהיה מאוד חשוב לה שכל כך מכבדים את בעלה. "ענוים, הגיע זמן גאולתכם", ראו באורי שזרח עליכם. ■

MERCY COLLEGE

יועצי נישואין ומשפחה

תכנית מתקדמת הכוללת תיאוריות, שיטות ומודלות ליעוץ נישואין ומשפחה בשילוב פראקטיקה טיפולית מתקדמת תוך צפייה בשיטות ותהליכי ייעוץ. בחסות מרסי קולג'י ארה"ב.

MERCY COLLEGE

פסיכותרפיה אינטגרטיבית

תוכנית המכשירה לטיפול פרטני, זוגי ומשפחתי. התכנית תשלב מרכיבים תיאורטיים וחוויתיים, מתוך אוריינטציה אינטגרטיבית המשלבת בין גישות טיפוליות בפסיכותרפיה קוגניטיבית התנהגותית, פסיכודינמית, ונרטיבית. התכנית בחסות מרסי קולג'י ארה"ב.

מנחי נישואין ומשפחה

תוכנית דו שנתית (620 ש"ל) להכשרת מנחי נישואין ומשפחה בהנחיה זוגית, פרטנית וקבוצתית. הלימודים משלבים כלים עיוניים מקצועיים בשילוב לימודים חוויתיים הכוללים הדרכה מעשית.

מנחי הורים חינוכיים

הכשרת מנחים מוסמכים לעבודת הנחייה חינוכית מערכתית עם הורים, מורים ומחנכים לשם פיתוח ושיפור כישורים ומיומנויות להורות בונה ומעשירה. התכנית כוללת התמקדות מיוחדת על הנחייה חינוכית בקשר בין הורים למערכות חינוך וקהילה.

הכשרת מדריכי נישואין

הדרכה והכנה לחיי נישואין מבחינה הלכתית, מקצועית ותורנית באישור הרבנות הראשית לישראל. הקורס כולל יחידת לימוד הלכתית לצורך הקניית הבנה וידע להדרכה הלכתית ויחידת לימוד מקצועית לצורך הכנה לחיי נישואין יציבים ומועילים.

* הלימודים במכון מוכרים לצורך צבירת נקודות זכות לתואר אקדמי מוכר.

לפרטים והרשמה: 02-6321602
WWW.YNR.ORG.IL

איגוד י.נ.ר. - יועצי נישואין רבניים בישראל (ע"ר)

מוקד ארצי התנדבותי להפניות למומחים מומלצים על ידי גדולי תורה

תחומי הייעוץ:

❖ ייעוץ חינוכי ❖ הנחיית הורים ❖ ייעוץ אישי ומשפחתי

❖ ייעוץ הלכתי שע"י בית הוראה בנשיאות הגאון הרב חיים פנחס שיינברג שליט"א

מומחים בפריסה ארצית בתשלום מוזל, אפשרות לקבלת מתמחים ללא תשלום

טלפון: 02-6321600